

Finanční arbitr

Legerova 1581/69, 110 00 Praha 1 – Nové Město
tel. 257 042 094, ID datové schránky: qr9ab9x
e-mail: arbitr@finarbitr.cz,
www.finarbitr.cz

Evidenční číslo: FA/20439/2016
Spisová značka (uvádějte vždy v korespondenci): FA/SU/525/2016

N á l e z

Finanční arbitř příslušný k rozhodování sporů podle § 1 odst. 1 zákona č. 229/2002 Sb., o finančním arbitrovi, ve znění pozdějších předpisů (dále také „zákon o finančním arbitrovi“), rozhodl v řízení zahájeném dne 20. 4. 2016 podle § 8 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi na návrh ■ (dále jen „Navrhovatel“), proti společnosti EvPe GROUP s.r.o., IČO 27581934, se sídlem Štoky 57, 582 53 Štoky, zapsané v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Hradci Králové, spisová značka C 35202 (dále jen „Instituce“), vedeném podle tohoto zákona a zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů, o zaplacení částky ve výši 6.451 Kč, takto:

- I. **Instituce, společnost EvPe GROUP s.r.o., IČO 27581934, se sídlem Štoky 57, 582 53 Štoky, je povinna navrhovateli, ■, zaplatit částku ve výši 6.000 Kč (slovy: šest tisíc korun českých), a to ve lhůtě 3 dnů ode dne právní moci tohoto nálezu.**
- II. **Návrh se v části, ve které se navrhovatel, ■, domáhá po instituci, společnosti EvPE GROUP, s.r.o., zaplacení částky ve výši 451 Kč, podle § 15 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi zamítá.**
- III. **Instituce, EvPe GROUP s.r.o., je povinna podle § 17a zákona o finančním arbitrovi zaplatit sankci ve výši 15.000 Kč (slovy: patnáct tisíc korun českých) na účet Kanceláře finančního arbitra vedený u České národní banky, č. ú. 19-3520001/0710, variabilní symbol platby 5252016, konstantní symbol platby 558, a to do 15 dnů ode dne nabytí právní moci tohoto nálezu.**

O d ů v o d n ě n í :

1 Předmět řízení před finančním arbitrem a zkoumání podmínek řízení

Navrhovatel se v řízení domáhá vrácení částky, kterou Instituci uhradil jako zálohu za zprostředkování půjčky, neboť Instituce neučinila ke zprostředkování půjčky pro Navrhovatele žádné kroky. Současně se Navrhovatel domáhá zaplacení souvisejících nákladů, poplatku za hotovostní vklad, nákladů na výzvu neoprávněnému příjemci platby a poštovního za zaslání výzvy k nápravě.

Finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení vycházel z tvrzení Navrhovatele, že začátkem března roku 2016 s Institucí jednal s úmyslem získat spotřebitelský úvěr na konsolidaci ve výši 200.000 Kč, a že podmínky zprostředkování spotřebitelského úvěru sjednal Navrhovatel s Institucí telefonicky. Z písemného zachycení textu příkazní smlouvy č. 83478, jejíž návrh Instituce zaslala Navrhovateli, následně vyplývá, že jejím předmětem je, „*aby příkazník (rozuměj Instituce) zajistil daný produkt Příkazci (rozuměj Navrhovateli) a to tak, aby to pro Příkazníka bylo nejvýhodnější a aby se dalo předpokládat, že takové řešení bude pro Příkazce přijatelné a finančně únosné.*“ Předmětem této smlouvy je zajištění finančního produktu Institucí pro Navrhovatele, a to finanční pomoci ve výši 200.000 Kč na dobu 60 měsíců s měsíční splátkou ve výši 3.979 Kč. Podle čl. I. odst. 3 této smlouvy se Navrhovatel „*zavazuje zaplatit vratnou kauci dle § 2436 Občanského zákoníku*“ (rozuměj zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „občanský zákoník“), pozn. finančního arbitra) ve výši 6.000 Kč do rukou zástupce Instituce nebo vkladem na účet Instituce (dále jen „Příkazní smlouva“).

Finanční arbitr považuje Navrhovatele za spotřebitele ve smyslu § 1 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, protože nezjistil, že by Navrhovatel ve smluvním vztahu s Institucí vystupoval jako fyzická osoba, která jedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti, jak definují spotřebitele hmotněprávní předpisy.

Z veřejného seznamu živnostenského rejstříku finanční arbitr zjistil, že Instituce je obchodní společností, která je držitelem živnostenského oprávnění s předmětem podnikání „*Provádění staveb, jejich změn a odstraňování*“ s datem vzniku oprávnění dne 13. 9. 2006 na dobu neurčitou. Instituce tedy v době jednání s Navrhovatelem nedisponovala živnostenským oprávněním s předmětem podnikání „*poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru*“, na jehož základě by byla při splnění dalších podmínek v souladu se zákonem č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „živnostenský zákon“), oprávněna v době uzavření smluvního vztahu zprostředkovávat nebo poskytovat spotřebitelské úvěry.

Finanční arbitr proto musel zkoumat, zda Instituce vystupovala v závazku s Navrhovatelem založeném Příkazní smlouvou jako instituce ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi, tedy zda vystupovala jako věřitel nebo zprostředkovatel při nabízení, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru, ačkoli k tomu neměla oprávnění.

Zákon o finančním arbitrovi nevymezuje věřitele a zprostředkovatele spotřebitelského úvěru, definici těchto pojmů je tedy nutné hledat v zákoně č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o spotřebitelském úvěru“), který definuje v § 3 písm. b) věřitele jako osobu „*nabízející nebo poskytující spotřebitelský úvěr v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání.*“ Zprostředkovatel spotřebitelského úvěru je poté vymezen v § 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru jako „*osoba, která není věřitelem a která v rámci své podnikatelské činnosti nebo v rámci samostatného výkonu svého povolání za odměnu nabízí spotřebiteli možnost uzavřít smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, s věřitelem nebo mu pomáhá tuto smlouvu uzavřít nebo ji jménem věřitele uzavírá.*“

Podle ustanovení § 420 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „*[k]do samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele.*“ Ustanovení § 420 odst. 2 občanského zákoníku pak dodává, že „*[p]ro účely ochrany spotřebitele a pro účely § 1963 se za podnikatele považuje také každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při*

samostatném výkonu svého povolání, popřípadě osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele.“

Občanský zákoník tedy nerozlišuje oprávněného a neoprávněného podnikatele a za podnikatele je považován i ten, kdo podniká bez podnikatelského oprávnění (srov. též výkladové stanovisko č. 22 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 9. 4. 2014 – k pojmu podnikatel podle občanského zákoníku).

Pro kvalifikaci osoby věřitele či zprostředkovatele spotřebitelského úvěru tedy není rozhodné, zda tato osoba je držitelem živnostenského oprávnění, které je označené v příloze č. 2 živnostenského zákona jako „*poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru*“, ani jeho označení jako smluvní strany. Rozhodný je v takovém případě obsah činnosti, kterou věřitel nebo zprostředkovatel ve vztahu ke spotřebiteli vykonával, resp. se zavázal vykonat.

Finanční arbitr zohlednil závazek Instituce vyjádřený ve formulářové Příkazní smlouvě, spočívající v úplatném zprostředkování příležitosti pro Navrhovatele uzavřít smlouvu o finančním produktu (tj. její záměr dosáhnout zisku), jakož i skutečnost, že Instituce je účastníkem řízení v dalších řízeních vedených před finančním arbitrem (řízení vedené pod sp. zn. FA/SU/1398/2016 a FA/SU/1496/2016), se shodným předmětem sporu, tj. vrácení poplatku za zprostředkování spotřebitelského úvěru. Současně finanční arbitr v průběhu roku 2016 obdržel 13 dotazů, v nichž se spotřebitelé obrátili na finančního arbitra s žádostí o pomoc, neboť, shodně jako Navrhovatel, požádali Instituci o úvěr, uhradili Instituci kauci, resp. první splátku či zajištění úvěru, a následně Instituce přestala komunikovat a úvěr spotřebitelům neposkytla.

Tyto skutečnosti dokazují soustavnost zprostředkovatelské činnosti Instituce, a proto finanční arbitr uzavírá, že Instituci ve vztahu k Navrhovateli považuje za podnikatele ve smyslu § 420 odst. 1 občanského zákoníku.

Finanční arbitr z úřední činnosti současně zjistil, že společnost Kelio s.r.o., IČO 29366607, se sídlem Maničky 43/12, 616 00 Brno, která spravuje internetové stránky www.pohotovopenize.cz (dále jen „Internetová stránka Instituce“), na niž Navrhovatel požádal o předmětnou půjčku, tuto činnost vykonává právě pro Instituci.

Internetová stránka Instituce je zaměřena na poskytování půjčky bez ručení, když v levé části úvodní stránky se nachází formulář s žádostí o poskytnutí půjčky, ve kterém pod nadpisem „**CHCI SI PŮJČIT**“ zájemce o půjčku vyplní jméno, příjmení, e-mail, okres, telefonní číslo, výši požadované půjčky, možnosti ručení a následně potvrdí souhlas se zpracováním osobních údajů.

Nabídka půjčky na Internetových stránkách Instituce je současně zaměřena na spotřebitele, když je možné půjčku získat „na směnku i občanský průkaz“ a není zde možnost ani požadavek Instituce na zadání identifikačního čísla právnické osoby. Z této skutečnosti finanční arbitr vyvozuje, že nabídka Instituce je určena spotřebitelům.

Instituce tak prostřednictvím Internetových stránek Instituce vystupuje jako poskytovatel půjček, když současně zájemce o půjčku informuje o podmínkách poskytnutí půjčky, předběžné úrokové sazbě a roční procentní sazbě nákladů. Z obsahu Internetových stránek Instituce rovněž vyplývá, že činnost spočívající v poskytování půjček spotřebitelům vykonává záměrně a soustavně.

S přihlédnutím k výše uvedenému, a jelikož finanční arbitr při zkoumání podmínek řízení nezjistil žádné další skutečnosti, které by zpochybnil, že Instituce v posuzovaném případě vystupuje v postavení zprostředkovatele při zprostředkování spotřebitelského úvěru, považuje

finanční arbitr Instituci za instituci ve smyslu ustanovení § 3 odst. 1 písm. c) zákona o finančním arbitrovi a je pasivně legitimovaná ve sporu s Navrhovatelem.

Příkazní smlouva představuje smlouvu, ve které se zprostředkovává možnost uzavřít smlouvu o spotřebitelském úvěru za účinnosti zákona o spotřebitelském úvěru a není tak ve smyslu ustanovení § 2 zákona o spotřebitelském úvěru vyloučena z jeho působnosti.

Finanční arbitr konstatuje, že je příslušný k rozhodování sporu mezi Navrhovatelem a Institucí, neboť se jedná o spor mezi zprostředkovatelem a spotřebitelem při zprostředkování spotřebitelského úvěru podle ustanovení § 1 odst. 1 písm. c) ve spojení s ustanovením § 3 odst. 1 písm. c) a odst. 2 a 3 zákona o finančním arbitrovi, když k rozhodování tohoto sporu je podle ustanovení § 7 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, dána pravomoc českého soudu.

4 Tvrzení Navrhovatele

Navrhovatel tvrdí, že začátkem března roku 2016 viděl na internetu „nabídku firmy na nebankovní půjčku na konsolidaci, která operuje na stránkách www.pohotovopenize.cz“ a na základě této nabídky vyplnil formulář s žádostí o půjčku. Navrhovatele tvrdí, že ho poté kontaktoval „pan ■“ (dále jen „Zástupce Instituce“) z telefonního čísla ■ a nabídl mu úvěr, ověřil jeho údaje a následně potvrdil, že úvěr byl Navrhovateli schválen. Zástupce Instituce dále sdělil Navrhovateli, že musí „vložit vratnou kauci ve výši 6.000,-Kč na jejich účet“ když „[a]rgumentoval tím, že když vložím 6000,- Kč tak dostanu doklad o vkladu a nemůže si dovolit mě okrást, neboť tato suma je již trestným činem“.

Navrhovatel tvrdí, že ho Zástupce Instituce ujistil, že jakmile si úvěrovou smlouvu převezme na poště, tak „hned odchází expresní platbou peníze“ na účet Navrhovatele. Navrhovatel tedy složil částku 6.000 Kč na pobočce společnosti Česká spořitelna, a.s., IČO 45244782, se sídlem Olbrachtova 1929/29, 140 00 Praha 4 (dále jen „Česká spořitelna“) „dle instrukcí pana ■ ze sms“ která Navrhovateli přišla z čísla ■ poté, co Zástupce Instituce uskutečnil s Navrhovatelem monitorovaný rozhovor.

Navrhovatel tvrdí, že den poté, co složil předmětnou částku, obdržel poštou návrh příkazní smlouvy a pojal podezření, že se jedná o podvod, protože se jednalo pouze o „zprostředkování úvěru a popsaná úroková sazba byla od – do“.

Navrhovatel tvrdí, že v té době Zástupce Instituce již přestal komunikovat. Navrhovatel proto Instituci předložené smlouvy nepodepsal a navštívil pobočku České spořitelny, kde vyplnil výzvu k navrácení neoprávněných peněz. Právník České spořitelny však Navrhovatele informoval, že „nemohou příjemce vyzvat neboť jsem peníze vložila z vlastní vůle“.

Navrhovatel tedy 2x odeslal dopis s žádostí o vrácení peněz Instituci, jednou „na sídlo firmy“, podruhé na p.o. box uvedený ve smlouvě. Dopisy se ovšem vrátily oba zpět.“

6 Pokus o smír

Finanční arbitr v souladu s ustanovením § 1 odst. 3 zákona o finančním arbitrovi vyzval účastníky řízení ke smírnému vyřešení sporu. Vzhledem k tomu, že se Instituce nevyjádřila, nebylo možné smírného řešení sporu v řízení před finančním arbitrem dosáhnout.

7 Právní posouzení

Finanční arbitr podle ustanovení § 12 odst. 1 a 3 zákona o finančním arbitrovi rozhoduje podle svého nejlepšího vědomí a svědomí, nestranně, spravedlivě a bez průtahů a pouze na základě skutečností zjištěných v souladu se zákonem o finančním arbitrovi a zvláštními právními předpisy. Finanční arbitr při svém rozhodování vychází ze skutkového stavu věci a volně hodnotí shromážděné podklady.

Předmětem sporu je nárok Navrhovatele na vrácení částky 6.000 Kč, kterou Instituci uhradil jako zálohu za zprostředkování půjčky, neboť Instituce neučinila žádné kroky ke zprostředkování půjčky pro Navrhovatele a nárok Navrhovatele na zaplacení souvisejících nákladů, a to částky ve výši 80 Kč jako poplatek za hotovostní vklad, 303 Kč za výzvu neoprávněnému příjemci platby a částky ve výši 68 Kč jako poštovné za zaslání výzvy k nápravě. V součtu se Navrhovatel domáhá zaplacení částky ve výši 6.451 Kč.

7.1 Skutková zjištění

Finanční arbitr proti Instituci vedle tohoto řízení zahájil na návrh navrhovatelů odlišných od Navrhovatele celkem 2 řízení (sp. zn. FA/SU/1398/2016 a FA/SU/1496/2016). V žádném z vedených řízení se Instituce do dne vydání tohoto nálezu nevyjádřila ani nepředložila finančnímu arbitrovi požadované podklady. Finanční arbitr proto vychází pouze z tvrzení a podkladů předložených Navrhovatelem.

Finanční arbitr vychází z tvrzení Navrhovatele, že ho poté, co vyplnil formuláře na internetových stránkách www.pohotovepenize.cz, kontaktoval Zástupce Instituce s nabídkou na poskytnutí spotřebitelského úvěru podle jeho požadavků z formuláře. Finanční arbitr tak má za prokázané, že Zástupce Instituce jednal jménem Instituce, neboť v opačném případě by neměl k dispozici údaje, které Navrhovatel vyplnil do internetového formuláře.

Z tvrzení Navrhovatele, jakož i ze skutečnosti, že Navrhovatel listinné vyhotovení Příkazní smlouvy předložil, má finanční arbitr za prokázané, že Instituce zaslala Navrhovateli Příkazní smlouvu prostřednictvím České pošty, s. p.

Shodně jako v řízení před finančním arbitrem vedeném pod spisovou značkou FA/SU/1496/2016, ve kterém navrhovatel předložil totožnou příkazní smlouvu, je i v tomto řízení Příkazní smlouva formulářová smlouva se strojově vyplněnými identifikačními a kontaktními údaji Navrhovatele.

Předmětem Příkazní smlouvy je pomoc Instituce při zajištění finančních prostředků pro Navrhovatele. Tyto finanční prostředky jsou dále v Příkazní smlouvě specifikovány jako „*finanční pomoc ve výši 200000,- Kč na dobu 60/měs. Měsíční splátka 3979,- Kč*“.

V čl. 2 odst. 3 Příkazní smlouvy se Navrhovatel má zavázat zaplatit „*vratnou kauci dle § 2436 Občanského zákoníku a to ve výši : částka : 6000,- Kč slovy šesttisíc ,- Kč v den podpisu této Smlouvy do rukou zástupce Příkazníka (rozuměj Instituce) nebo vkladem na účet společnosti*“.

Finanční arbitr z SMS pokynu zjistil, že Zástupce Instituce oslovil Navrhovatele s tím, že „*v navaznosti na telefonicky rozhovor o schvalene zadosti o uveru ve vysí 200 000,- zasílám platební udaje. Cislo uctu ■ vedeny u CS. Variabilni symbol ■. Castka 6000,- Kc. V pripade dotazu mne prosim kontaktujte na ■■*“.

Finanční arbitr z Potvrzení o vkladu zjistil, že Navrhovatel dne 10. 3. 2016 vložil na účet č. ■ částku ve výši 6.000,- Kč. Finanční arbitr tak má za prokázané, že Navrhovatel tento krok učinil

v souladu s pokyny Instituce. Tomuto závěru svědčí i Doklad o zaplacení, ve kterém Instituce Navrhovateli potvrdila, že od něj částku ve výši 6.000 Kč přijala (dále jen „Kauce“).

Navrhovatel obdržel Příkazní smlouvu až po zaslání Kauce. Shodný průběh jednání o uzavření smlouvy, resp. zaplacení kauce před obdržáním písemného vyhotovení smlouvy společně s totožným dokladem o zaplacení, finanční arbitr zjistil i v řízení vedeném pod spisovou značkou FA/SU/1496/2016.

Jelikož Navrhovatel Příkazní smlouvu nepodepsal, finanční arbitr zkoumal obsah právního vztahu mezi Navrhovatelem a Institucí.

7.2 Právní vztah mezi Navrhovatelem a Institucí

Podle § 1732 odst. 1 občanského zákoníku „[p]rávní jednání směřující k uzavření smlouvy je nabídkou, pokud obsahuje podstatné náležitosti smlouvy tak, aby smlouva mohla být uzavřena jeho jednoduchým a nepodmíněným přijetím, a pokud z něho plyne vůle navrhovatele být smlouvou vázán, bude-li nabídka přijata“. Podle § 1740 odst. 1 občanského zákoníku platí, že „[o]soba, které je nabídka určena, nabídku přijme, projeví-li s ní včas vůči navrhovateli souhlas“.

Finanční arbitr má za prokázané, že Navrhovatel s Institucí komunikoval po telefonu před obdržáním smluvní dokumentace, když tuto skutečnost uvedl nejen Navrhovatel ve svém návrhu, ale i Zástupce Instituce v SMS pokynu.

S ohledem na časovou posloupnost událostí, tj. telefonní hovor a následné zaslání smluvní dokumentace k podpisu Navrhovateli, je finanční arbitr přesvědčen, že již během telefonního hovoru Navrhovatel a Instituce uzavřeli Příkazní smlouvu. K tomu závěru dospěl finanční arbitr poté, co zjistil, že v písemné podobě Příkazní smlouvy jsou obsaženy nejen identifikační a kontaktní údaje Navrhovatele, ale i konkrétní parametry úvěru (výše úvěru, doba splácení úvěru, výše měsíční splátky apod.).

Vzhledem ke skutečnosti, že Navrhovatel oslovil Instituci, což plyne jak z tvrzení Navrhovatele, tak z SMS pokynu, a nikoli naopak, může finanční arbitr bez důvodných pochybností předpokládat, že jí oslovil s poptávkou konkrétní smlouvy o úvěru, resp. jejího zprostředkování. Podle názoru finančního arbitra si lze jen stěží představit, že by Navrhovatel oslovoval úvěrové věřitele, popř. zprostředkovatele, aniž by měl zájem o konkrétní výši finančních prostředků a představu, jak je schopen tyto finanční prostředky splácet. Pokud pak Instituce Navrhovateli zaslala písemnou podobu takového konkrétní smluvního vztahu opatřenou svým razítkem a podpisem, je finanční arbitr toho názoru, že ústní nabídku Navrhovatele učiněnou po telefonu akceptovala.

Finanční arbitr tak má za prokázané, že Příkazní smlouvu Navrhovatel a Instituce uzavřeli nejpozději okamžikem, kdy Instituce Navrhovateli doručila smluvní dokumentaci k podpisu. Z tohoto důvodu rovněž finanční arbitr hovoří v tomto nálezu o vztahu mezi Navrhovatelem a Institucí jako o vztahu z Příkazní smlouvy.

7.3 Platnost Příkazní smlouvy

Finanční arbitr dovozuje, že strany sporu Příkazní smlouvu uzavřely nejpozději dne 15. 3. 2016, kdy Navrhovatel informoval Instituci, že tuto smlouvu obdržel prostřednictvím SMS zasláné Zástupci Instituce na telefonní číslo ■■■, tedy za účinnosti zákona o spotřebitelském úvěru ve znění zákona č. 43/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o

změně některých zákonů a který nabyl účinnosti dne 25. 2. 2013 (dále jen „novela zákona o spotřebitelském zákonu“).

Zákon o spotřebitelském úvěru v původním znění byl přijat v souvislosti s plněním povinnosti České republiky, jako členského státu Evropské unie, transponovat do svého právního řádu směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. 4. 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (dále jen „Směrnice 2008/48/ES“).

Znění zákona o spotřebitelském úvěru před jeho novelou neobsahovalo ustanovení upravující náležitosti smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru ani právo spotřebitele od takové smlouvy odstoupit. Stejně tak neobsahovalo úpravu práva spotřebitele na odstoupení od smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru nebo obligatorní náležitosti takové smlouvy podle Směrnice 2008/48/ES.

Po analýze dosavadní právní úpravy (jakož i s přihlédnutím k nízké finanční gramotnosti spotřebitelů), dospěl zákonodárce k závěru, že bylo nezbytné posílit ochranu spotřebitele na finančním trhu, a proto se rozhodl upravit i otázky, kterých se Směrnice 2008/48/ES nedotýká. Důvodová zpráva k novele zákona o spotřebitelském úvěru, která podává důvody, které vedly zákonodárce k přijetí takové právní úpravy, uvádí, že v „*praxi bylo obvyklé, že nepřiliš poctiví zprostředkovatelé vyžádají od svého klienta nejdříve určitý peněžní obnos, který umožní zájemci dostat se ke spotřebitelskému úvěru. Následně se zprostředkovatel spotřebiteli již neozve a poskytnutí úvěru nesjedná. Spotřebitel se tak ocitá v bludném kruhu, kdy kvůli nedostatku finančních prostředků žádal o spotřebitelský úvěr, nejdříve zaplatil odměnu zprostředkovateli v řádu několika tisíc korun, a následně neměl šanci jakýkoli úvěr získat pro nečinnost zprostředkovatele.*“ Důvodová zpráva pak doplňuje, že cílem novely bylo ve vztahu ke zprostředkovatelům spotřebitelských úvěrů především vyčištění trhu od neférových praktik, stejně jako zvýšení důvěry na trhu, dále pak nutnost přimět zprostředkovatele k oslovení potenciálních věřitelů ve lhůtě 14 dní (v opačném případě přijdou odstoupením spotřebitele od smlouvy o zprostředkování o odměnu), jakož i snaha zamezit činnosti nepřiliš poctivých zprostředkovatelů, kteří tak přijdou o jednoduchý příjem sestávající se z inkasa poplatku za zprostředkování, aniž by se snažili nějakého poskytovatele spotřebitelského úvěru vůbec oslovit.

Podle § 17a odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru „*[s]mlouva, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, musí být mezi zprostředkovatelem a spotřebitelem uzavřena písemně a musí obsahovat informaci o právu spotřebitele na odstoupení od této smlouvy podle § 17b. Má-li odměnu zprostředkovatele platit spotřebitel, musí být odměna v této smlouvě dohodnuta.*“ Podle odst. 3 téhož paragrafu „*[p]okud smlouva, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, nebyla uzavřena v souladu s odstavcem 1, je neplatná.*“

Současně § 17b odst. 1 zákona o spotřebitelském úvěru stanoví, že „*[s]potřebitel může od smlouvy, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, odstoupit bez uvedení důvodu a bez jakékoli sankce ve lhůtě 14 dnů ode dne uzavření této smlouvy, pokud do té doby nedošlo na jejím základě k uzavření smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr.*“ Odstavec 2 téhož paragrafu pak doplňuje, že „*[o]d smlouvy, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, lze odstoupit podle odstavce 1 písemně, a to v souladu s informací uvedenou v této smlouvě o právu na odstoupení. Lhůta pro odstoupení je považována za zachovanou, je-li odstoupení odesláno zprostředkovateli nejpozději v poslední den lhůty.*“

Novela zákona o spotřebitelském úvěru v § 17b tedy zavedla nejen právo spotřebitele odstoupit od smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru bez jakékoliv sankce, ale i povinnost

zprostředkovatele podle § 17a o tomto právu spotřebitele informovat přímo ve smlouvě o zprostředkování. Novinkou byla rovněž obligatorní písemná forma smlouvy, jakož i v případě sjednání nároku zprostředkovatele na odměnu, povinnost uvést tuto odměnu přímo ve smlouvě.

Zákonodárce v důvodové zprávě podtrhuje, že nelze opomenout, že smlouva o zprostředkování úvěru není „zvláštní smluvní typ, ale obdobně jako v případě samotné smlouvy, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr, se jedná o režim, který dopadá na vztah mezi spotřebitelem a zprostředkovatelem, ať už je založen smlouvou příkazní, mandátní, smlouvou o zprostředkování apod. či jakoukoliv nepojmenovanou smlouvou.”

Po posouzení obsahu Příkazní smlouvy a Smluvních podmínek finanční arbitr dospěl k závěru, že ačkoli byla Příkazní smlouva označena jako smlouva příkazní s odkazem na § 2430 a násl. občanského zákoníku, činnost, ke které se Instituce zavázala, naplňuje znaky činnosti zprostředkovatele spotřebitelského úvěru ve smyslu § 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru. Pro takový závěr finančního arbitra svědčí zejména vzájemná práva a povinnosti, které jsou obsahem závazku založeného Příkazní smlouvou, tak jak je uvedeno shora.

Formulace Příkazní smlouvy jako smlouvy příkazní, stejně jako odkaz na tento smluvní typ obsažený v textu Smluvních podmínek, chápe finanční arbitr jako snahu Instituce vyloučit závazek založený Příkazní smlouvou z působnosti zákona o spotřebitelském úvěru a vyhnout se tak povinností, které tento zákon pro zprostředkovatele spotřebitelského úvěru zavádí. Ani takové prohlášení smluvních stran však nemůže v tomto případě obstát, neboť Příkazní smlouva, resp. z ní vyplývající práva a povinnosti, odpovídají pojmovým znakům smlouvy o zprostředkování úvěru, a je proto na místě aplikovat na tento smluvní vztah zákon o spotřebitelském úvěru.

Finanční arbitr posuzoval, zda Příkazní smlouva byla uzavřena platně s ohledem na požadavky, které na smlouvu, v níž se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, kladou relevantní právní předpisy, tedy občanský zákoník a zvláštní úprava obsažená v zákoně o spotřebitelském úvěru.

Obligatorními náležitostmi smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru jsou její písemnost a uvedení informace o právu na odstoupení. V případě, že je sjednána odměna ze zprostředkování, kterou hradí zájemce o úvěru, pak i její uvedení ve smlouvě o zprostředkování. S nesplněním těchto podmínek zákon o spotřebitelském úvěru spojuje sankci neplatnosti v souladu s ustanovením § 17a odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru.

Finanční arbitr po podrobném zkoumání smluvní dokumentace konstatuje, že Příkazní smlouva ani Smluvní podmínky neobsahují informaci o právu Navrhovatele odstoupit od Příkazní smlouvy do 14 dnů ode dne jejího uzavření bez uvedení důvodů a bez jakékoliv sankce.

Příkazní smlouva tedy nespĺňuje zákonem stanovené náležitosti smlouvy o zprostředkování spotřebitelského úvěru, a proto je podle § 17a odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru neplatná.

Zákon o spotřebitelském úvěru však nestanoví, zda se jedná o neplatnost relativní či absolutní. Občanský zákoník preferuje relativní neplatnost před neplatností absolutní. Tato zásada je obsažena v § 574 občanského zákoníku, který je základním výkladovým pravidlem a který stanoví, že „[n]a právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné.“ Ve všech případech, ve kterých občanský zákoník jako následek vady právního jednání stanoví neplatnost, se tedy proto jedná o neplatnost relativní. Pouze pokud právní jednání vykazuje znaky obsažené v ustanovení § 588 občanského zákoníku, pak se jedná o neplatnost absolutní, když „[s]oud přihledne i bez návrhu k neplatnosti právního jednání, které se zjevně přiči dobrým

mravům, anebo které odporuje zákonu a zjevně narušuje veřejný pořádek. To platí i v případě, že právní jednání zavazuje k plnění od počátku nemožnému.“

V tomto případě, Příkazní smlouva je podle § 17b odst. 3 zákona o spotřebitelském úvěru neplatná.

K absolutní neplatnosti právního jednání je potřeba naplnit zákonné požadavky v souladu s ustanovením § 588 občanského zákoníku, tedy krom rozporu se zákonem musí být kumulativně naplněna podmínka zjevného narušení veřejného pořádku.

Finanční arbitr je přesvědčen, že součástí veřejného pořádku je mimo jiné ochrana skupin osob, které jsou určitým způsobem zranitelné. Mezi takové skupiny osob nepochybně patří spotřebitelé, neboť jejich postavení je obecně ve styku s profesionálním podnikatelem znevýhodněno tím, že do vztahu s podnikatelem vstupují jako neprofesionálové a jsou vůči podnikateli zpravidla hospodářsky a informačně slabší stranou, s menší dostupností právních služeb, nedostatkem profesionálních zkušeností a nemožností stanovovat si smluvní podmínky.

Pokud jde o požadavek zjevného narušení veřejného pořádku, který ustanovení § 588 občanského zákoníku předpokládá, vnímá finanční arbitr důraz na zjevnost jako pravidlo, jaký závěr učinit, jsou-li objektivní pochybnosti o tom, zda určité jednání porušuje veřejný pořádek či nikoli. V případě pochybností, že k narušení veřejného pořádku došlo, by požadavek zjevnosti nebyl naplněn a byla by presumována shoda jednání s veřejným pořádkem.

V posuzovaném případě však právním jednáním smluvních stran došlo k narušení veřejného pořádku tím, že byl porušen § 17a zákona o spotřebitelském úvěru. Porušení této normy veřejného pořádku bylo prokázáno a finanční arbitr proto nemá pochyb o tom, že k narušení veřejného pořádku došlo. Finanční arbitr tak považuje toto narušení veřejného pořádku za zjevné.

Ačkoli zákon o spotřebitelském úvěru výslovně nestanoví, že následkem porušení povinností podle § 17a tohoto zákona je absolutní neplatnost zprostředkovatelské smlouvy, je tento výklad z hlediska ochrany spotřebitele nutný a nasvědčuje tomu i legislativní vývoj ochrany spotřebitele a samotné právní úpravy spotřebitelských úvěrů a jejich zprostředkování. Tendenci k zvýšené ochraně spotřebitele svědčí i obligatorní písemná forma zprostředkovatelské smlouvy a její povinné náležitosti.

Finanční arbitr na základě posouzení shromážděných podkladů dovozuje, že Příkazní smlouva je proto absolutně neplatná ve smyslu § 588 občanského zákoníku, a to z důvodu absence poučení o právu na odstoupení v rozporu s ustanovením § 17a zákona o spotřebitelském úvěru.

7.4 Náhrada škody

Podle ustanovení § 579 odst. 2 občanského zákoníku *„[k]do způsobil neplatnost právního jednání, nahradí škodu z toho vzniklou straně, která o neplatnosti nevěděla.*“

Obecná povinnost nahradit škodu vzniklou porušením zákona plyne z ustanovení § 2910 občanského zákoníku, když *„[š]kůdce, který vlastním zaviněním poruší povinnost stanovenou zákonem a zasáhne tak do absolutního práva poškozeného, nahradí poškozenému, co tím způsobil. Povinnost k náhradě vznikne i škůdci, který zasáhne do jiného práva poškozeného zaviněným porušením zákonné povinnosti stanovené na ochranu takového práva.*“ Při porušení smluvního závazku občanský zákoník v § 2913 odst. 1 stanoví, že *„[p]oruší-li strana povinnost ze smlouvy, nahradí škodu z toho vzniklou druhé straně nebo i osobě, jejímuž zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit.*“

Aby byl jednatel odpovědný za škodu, resp. povinen škodu nahradit, musí být splněny kumulativně následující podmínky: vznik škody, protiprávní jednání škůdce, jejich příčinná souvislost a v případě porušení zákonné povinnosti i zavinění škůdce.

Instituce porušila zákonnou povinnost uvést ve smlouvě, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, informaci o možnosti odstoupení od smlouvy ve lhůtě 14 dnů od jejího uzavření.

Instituce ve styku s Navrhovatelem jednala v rámci výkonu podnikatelské činnosti, když nabízela poskytnutí, respektive zprostředkování spotřebitelského úvěru. Instituce byla zprostředkovatelem podle ustanovení § 3 písm. c) zákona o spotřebitelském úvěru, když nabízela Navrhovateli možnost uzavřít smlouvu, ve které se sjednává spotřebitelský úvěr.

Podle ustanovení § 5 odst. 1 občanského zákoníku, platí, že „[k]do se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena. Jedná-li bez této odborné péče, jde to k jeho tíži.“

Navzdory absenci podnikatelského oprávnění v dané oblasti, Instituce na svých internetových stránkách vystupuje jako osoba, která má potřebné znalosti, když veřejnosti nabízí různé finanční produkty a současně oslovuje i finanční poradce s nabídkou spolupráce, přičemž své služby označuje jako „nejpoptávanější úvěr ručený nemovitostí“. Finanční arbitr tak má za to, že se Instituce veřejně prezentuje jako odborník na poskytování úvěrů.

Finanční arbitr proto nemůže než konstatovat, že Instituce v rámci jednání s Navrhovatelem, jako podnikatel a silnější strana tohoto vztahu, měla mít odborné znalosti a měla postupovat s pečlivostí tak, aby bylo právní jednání bezvadné a platné. Instituce však v Příkazní smlouvě nespĺnila podmínky, které zákon o spotřebitelském úvěru obligatorně stanoví pro smlouvu, ve které se sjednává zprostředkování spotřebitelského úvěru, když neposkytla zákonem vyžadované informace Navrhovateli.

Instituce tedy porušila zákon a tím způsobila jeho absolutní neplatnost.

Navrhovatel se domáhá náhrady škody ve výši 80 Kč, která mu vznikla vkladem Kauce na bankovní účet (dále jen „Poplatek“), škody ve výši 303 Kč, která mu vznikla odesláním Výzvy neoprávněnému příjemci platby (dále jen „Poplatek za výzvu“), a škody ve výši 68 Kč za odeslání doporučených dopisů (dále jen „Poštovné“).

Finanční arbitr z textu Příkazní smlouvy ani z SMS pokynu nezjistil, že by byl Navrhovatel smluvně vázán složit Kauci formou hotovostního vkladu na účet. Navrhovatel obdržel platební údaje prostřednictvím SMS pokynu, a mohl tedy složit Kauci prostřednictvím bezhotovostního převodu z bankovního účtu, který není zpoplatněn. Navrhovateli tedy vznikl náklad ve výši 80 Kč na základě jeho rozhodnutí, tedy v souvislosti s tím, že pro úhradu Kauce zvolil metodu hotovostního vkladu na pobočce banky.

Jak finanční arbitr konstatoval výše, aby Instituci vznikla povinnost k náhradě škody, musí mezi vzniklou škodou a jednáním Instituce existovat příčinná souvislost. Jelikož finanční arbitr nezjistil, že by Instituce požadovala úhradu Kauce pouze hotovostním vkladem na účet, nelze mezi jednáním Instituce a nákladem Navrhovatele ve výši 80 Kč spatřovat příčinnou souvislost.

Instituce proto nemá povinnost uhradit Navrhovateli vzniklou škodu ve výši 80 Kč, neboť tento náklad vznikl Navrhovateli z jeho vlastní vůle a mezi tímto nákladem a jednáním Instituce není příčinná souvislost.

Navrhovatel Instituci dne 31. 3. 2016 požádal o vrácení uhrazené Kauce prostřednictvím Výzvy neoprávněnému příjemci, s níž souviselo i zaplacení Poplatku za výzvu ve výši 303 Kč, což Navrhovatel doložil Pokladním dokladem.

Aby se mohl Navrhovatel domáhat náhrady škody v souvislosti s plněním závazku z Příkazní smlouvy, musí se jednat o škodu, která Navrhovateli vznikla při uzavírání nebo plnění smluvních závazků z Příkazní smlouvy, či o povinnost stanovenou zákonem. Navrhovatel však uhradil Poplatek za výzvu ze své vůle, neboť zákon ani žádná smluvní povinnost Navrhovatele k tomuto kroku nezavazovala. Z tohoto důvodu nárok Navrhovatele na náhradu škody, která mu vznikla zaplacením Poplatku za výzvu, nespovídá.

Pokud jde o Výzvy k nápravě, podle § 9 odst. 1 písm. b) zákona o finančním arbitrovi musí návrh na zahájení řízení před finančním arbitrem obsahovat „*doklad o tom, že instituce byla neúspěšně vyzvána k nápravě*“. Současně podle ustanovení § 18 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi „*[k]aždý účastník řízení nese své náklady řízení sám*“.

Navrhovatel vynaložil částku ve výši 68 Kč jako poštovné za zaslání Výzvy k nápravě, a to do sídla Instituce a na adresu P. O. BOX č. 13, Brno. Jelikož je zaslání Výzvy podmínkou vedení řízení před finančním arbitrem, jsou náklady s provedením tohoto úkonu nákladem řízení před finančním arbitrem. Zákon o finančním arbitrovi však stanoví, že účastníci řízení nemají nárok na náhradu nákladů řízení. Finanční arbitr proto nemůže přiznat Navrhovateli náhradu škody, která Navrhovateli vznikla zaplacením Poštovného, neboť se jedná o náklady řízení, které Navrhovatel vynaložil v souvislosti s tímto řízením.

8 K výrokům nálezů

Finanční arbitr shledal, že Příkazní smlouva nebyla platně uzavřena, a proto se Instituce přijetím Kauce od Navrhovatele na jeho úkor obohatila. Občanský zákoník v § 2991 odst. 1 stanoví, že „*[k]do se na úkor jiného bez spravedlivého důvodu obohatí, musí ochuzenému vydat, o čem se obohatil*.“ Ustanovení § 2993 občanského zákoníku pak specifikuje, že „*[p]lnila-li strana, aniž tu byl platný závazek, má právo na vrácení toho, co plnila*.“

Instituce je proto ve smyslu ustanovení § 2993 odst. 1 občanského zákoníku povinna vrátit Navrhovateli to, co jí Navrhovatel plnil na základně neplatného právního jednání, tj. částku ve výši 6.000,- Kč, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto nálezů.

Finanční arbitr dále zjistil, že nárok na náhradu škody ve výši 80 Kč jako poplatek za vklad Kauce na bankovní účet, 303 Kč za neoprávněnou výzvu příjemci platby a 68 Kč za poštovné, celkem tedy 451 Kč, Navrhovateli nespovídá, a proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku II. tohoto nálezů.

Jelikož finanční arbitr v nálezů z části vyhověl Navrhovateli, ukládá zároveň Instituci ve výroku III. tohoto nálezů v souladu s ustanovením § 17a zákona o finančním arbitrovi sankci. Toto ustanovení pak zároveň stanoví výši ukládané sankce, která činí 10 % z částky, kterou je Instituce podle nálezů povinna zaplatit Navrhovateli, přičemž pokud je takto vypočtená sankce nižší než 15.000,- Kč, je finanční arbitr povinen uložit sankci právě ve výši 15.000,- Kč. Finanční arbitr proto v řízení uložil sankci na této spodní hranici. Sankce je příjmem státního rozpočtu a Instituce je povinna ji zaplatit ve lhůtě a způsobem uvedeným ve výroku III. tohoto nálezů.

P o u č e n í :

Proti tomuto nálezu lze podle § 16 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi do 15 dnů od jeho doručení podat písemně odůvodněné námitky k finančnímu arbitrovi. Práva podat námitky se lze vzdát. Včas podané námitky mají odkladný účinek.

Podle § 17 odst. 1 zákona o finančním arbitrovi, nález, který již nelze napadnout námitkami, je v právní moci.

V Praze dne 16. 11. 2016

otisk úředního razítka

Mgr. Monika Nedelková
finanční arbitř